

HETEN 1 NYELVEN

**BUDAPEST FŐVÁROS XXIII. KER.
I.SZ. ÖSSZEVONT ÓVODA
PEDEGÓGIAI PROGRAMJA**

2013

**Módosítva
2015. szeptember 21.**

Tartalomjegyzék

1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK	3
2. A program célrendszere	5
2.1. Alapvető célok.....	5
2.2. Általános nevelési feladatok.....	5
2.3. Kiemelt nevelési feladatunk:	5
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉL ÉS FELADATRENDSZERE	5
3.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés.....	5
3.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés.....	9
3.3. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés	10
4. A PROGRAM TARTALMA.....	11
4.1. Anyanyelv és kommunikáció	11
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	12
5.1. A játék	12
5.2. Művészeti tevékenységek.....	13
5.2.1. Verselés, mesélés	13
5.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	14
5.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	15
5.3. Mozgás	16
5.4. A külső világ tevékeny megismerése	17
5.4.1. A környezet megismerése, védelme.....	17
5.4.2. A környezet téri, formai, mennyiségi megismerése.....	18
5.5. Munka jellegű tevékenységek	19
5.6. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	20
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	21
6.1. A gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése	22
7. A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI.....	23
7.1. A tervezés	23
7.2. Hetirend	23
7.3. Napirend	23
8. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI.....	25
9. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	25
10. SPECIÁLIS FELADATOK.....	26
10.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése	26
10.2. Tehetséggondozás.....	27
10.3. Német, nemzetiségi feladatok.....	28
11. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	29
11.1. Közvetlen partnerek.....	29
11.2. Közvetett partnerek.....	29
12. A PEDAGÓGIAI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	31
12.1. Helyi nevelési program ellenőrzése, értékelése	32

1. PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést.
- Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz; fejlődési üteméhez.
- A nevelés legfontosabb eszköze a játék.
- A munka jellegű tevékenységek végzése során játékos formában normákat, értékeket, szabályokat közvetítünk.
- Az óvodai tanulás útja a játékba integrált önkéntes cselekvő tevékenykedtetés.
- Az óvodáinkban komplex nevelés folyik, melynek során törekszünk a tárgyi koncentráció elvének megvalósítására.
- Az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzése során a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira építünk.
- Fontosnak tartjuk a gyermekeket körülvevő féltő, óvó, gondoskodó szeretet, stabil biztonság kialakítását.
- Programunk kiemelten kezeli az anyanyelvi nevelést, mely áthatja az óvodai élet egészét.
- Óvodáinkban olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol a különbözőség elfogadása mindenkinek természetessé válik.
- Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.
- A gyermekek az óvodapedagógusokban és az óvoda dolgozóiban társra, támaszra találjanak.
- A közösségi nevelés során minden gyermek találja meg helyét a közösségben. A játékban, a közös tevékenységek során lehetőséget kapjanak az együttműködés és alkalmazkodás gyakorlására.
- A következetes, egyben rugalmas szokásrendszerrel segítünk a gyermekeknek abban, hogy a szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassák.
- A rendszeres életritmus és a megfelelő napirend kialakításával biztosítjuk az egészséges életmód iránti igény kialakulását, és a mozgásigény kielégítését.
- A gyerekeket körülvevő felnőttek, pedagógusok, dajkák példamutató viselkedésével megalapozzuk a környezettudatos magatartás kialakulását.
- Hangsúlyt fektetünk a családok nevelési szokásainak megismerésére, a családokkal való együttműködésre, a folyamatos párbeszédre, a két szintéren zajló nevelés közelítésére, esetenként hátránycsökkentő szerepünkre, mely biztosítja, hogy óvodáskor végére iskolára alkalmas gyerekeket bizzunk a szülőre.

Pedagógiai alapelveink sajátos nevelési igényű gyermekek fogadásakor a következőkkel egészülnek ki:

- Elfogadó környezetet biztosítunk.
- Kiemelten nyújtunk segítséget az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén.
- Az elvárásainkat a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermekek fejlődési üteméhez igazítjuk.
- Valljuk, hogy kiemelkedő tevékenységre is képesek lehetnek.
- A szakemberekkel együttműködve, a diagnózisra építve biztosítjuk sokoldalú fejlesztésüket a számukra megfelelő területeken.

A fentiek minél hatékonyabb megvalósításáért testületünk nyitott az innovatív pedagógiai törekvések beépítésére.

Ezen alapelvek érvényesítése során maximálisan figyelembe vesszük:

- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartását az egyenlő hozzáférés biztosításával.

- A nemzetiségi óvodai nevelésének irányelveit, és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

A Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata sikerrel pályázott a Társadalmi Megújulás Operatív Program, Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben című pályázaton.

Kódszám: TÁMOP-3.1.4/08/2.

A pályázat megvalósításában a Gyékény u. 1. tagóvoda vesz részt két csoporttal.

A pályázati kiírásnak megfelelően biztosítjuk a lehetőséget a Kompetencia Alapú Komplex Óvodai Programcsomag fokozatos bevezetésére az intézmény többi tagóvodájában.

Gyermekképünk

Programunkkal, feltételeinkkel tevékenységrendszerünk tudatos befolyásolásával felvállaljuk három éves kortól az iskolába lépésig a gyermekek személyiségének kibontakoztatását, figyelembe véve az eltérő egyéni, testi – lelki szükségleteket abból a tényből kiindulva, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Intézményünk óvó-védő, szociális, nevelő, és személyiségfejlesztő funkciót lát el. Nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, előítéletektől mentes. Biztosítjuk minden gyermek számára az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést és meglévő hátrányok csökkentését.

Mindezek hatékony megvalósítása érdekében szem előtt tartjuk az ENSZ-UNICEF 1992-ben kelt "Egyezmény a gyermek jogairól" c. dokumentumát.

Nevelésünk során elérjük, hogy gyermekeink:

- érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő,
- önmagát, másokat elfogadó,
- felnőtt – gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatban együttműködő,
- korának szintjén erkölcsi szabályokat betartó,
- környezettudatos, környezetében jól tájékozódó,
- szülőföldjéhez, lakókörnyezetéhez kötődő, hagyományokat ápoló, kibontakozó személyiséggé alakuljanak.

Óvodaképünk

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ennek megfelelően:

- Önálló szakmai intézményként vállaljuk fel a gyermekek nevelését, a családi nevelés kiegészítőjeként a harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítjuk az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- Elősegítjük a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.
- Fontosnak tartjuk a szülők tevékeny közreműködését, az egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítását az értékek közelítését a vallási, világnézeti semlegességet, mivel az óvoda csak így képes céljait, feladatait maradéktalanul teljesíteni.
- Hangsúlyozzuk a gyermekközpontú, befogadó nevelésszemléletet.
- Szeretetteljes biztonságos légkör megteremtésével és a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésével biztosítjuk a gyermekek egyéni és társas kapcsolatainak fejlődését.
- A gyermekek nyitottságára alapozva sokszínű játékos tevékenységgel lehetőséget adunk, hogy kipróbálhassák önmagukat, társakkal együtt fedezzék fel a világot, mivel a "gyermekkor egyszeri és megismételhetetlen."
- A gyermeki személyiséget tisztelt, elfogadás, szeretet és megbecsülés bizalom övezi.

- A játékon keresztül spontán és tervszerű ráhatással segítjük elő az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmak közvetítését, képességeik, tehetségük egyéni ütemének kibontakoztatását.
- Az óvodai nevelés közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, és ezáltal megteremti a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeit.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- A nemzetiségi és migráns kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multi-, és interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

2. A program célrendszere

2.1. Alapvető célok

- Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- A játékon keresztül (mely mással nem helyettesíthető) sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés elősegítése.

Programunk kiemelt jelentőségűnek kezeli az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztését, a környezettudatos magatartásformálás megalapozását.

2.2. Általános nevelési feladatok

- A gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az egészséges életmód alakítása (edzettség, mozgás, egészségügyi szokások, levegőzés, környezettudatos magatartásformálás).
- Az érzelmi, erkölcsi és közösség nevelés (érzelmeken alapuló kapcsolatteremtő képesség, szocializáció biztosítása, erkölcsi és akarat tulajdonságok kialakítása, egyéni-, differenciált bánásmód).
- Anyanyelvi-,és értelmi fejlődés biztosítása (érezkszervek útján, észlelési képességek kialakítása, gondolkodási műveletek alkalmazása, gondolataik, érzéseik kifejezése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása).

2.3. Kiemelt nevelési feladatunk:

- Anyanyelv és kommunikáció, mint a kultúrákövetítés eszköze: a program tartalma az 5. fejezetben található részletezve.
- A környezettudatos magatartásformálás megalapozása: a program tartalma A külső világ megismerése című fejezetben részletezve.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉL ÉS FELADATRENDSZERE

3.1. Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztés

Célja:

- Minden gyermek részesüljön testi-lelki jóllétben és az egészségi állapotát kedvező irányba befolyásoló rendszerszerűen működő egészség fejlesztő tevékenységben.
- Az egészséges életvitel igényének megalapozása.
- Az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

Az egészségfejlesztés területei:

- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Személyi higiéné
- Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- A bántalmazás, erőszak megelőzése
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

Alapelv:

Az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítése és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítése

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania:

- (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
- (2) gyümölcs, zöldség,
- (3) hús, hal, tojás,
- (4) tej és tejtermék,
- (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Javasolt élelmiszerek:

Alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér

Napi étkezés során kevés:

Füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék

Kerülendő élelmiszerek:

A cukros, sós, zsíros ételek és italok cukrozott szörpök, befőttek, kólafelek, a kekszek, a ropi, a chips.

Az óvodapedagógus feladatai :

- Kulturált körülmények biztosítása az étkezés során (nyugodt légkör, terített asztal, szalvétahasználat).
- Az ízek megkedveltetése, intenzív rágásra ösztönzés.
- Folyamatos folyadék biztosítása.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használata.
- A táplálék érzékeny gyermekek diétájának figyelemmel kísérése.
- Hetenként többször gyümölcs- és zöldség biztosítása, szülők együttműködésével.
- Egészséges táplálkozással kapcsolatos tanácsadás szakemberek bevonásával (pl.: szülői értekezleten).
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmak teremtése, egyszerűbb ételek elkészítése (pl. salátakészítés).
- A nevelési év során 2 alkalommal az egészséges táplálkozást népszerűsítő tevékenység szervezése gyermekek és szülők körében
- Együttműködés az étkezést biztosító főzőkonyhával: megbeszélések szervezése

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Alapelv:

A mozgásigény kielégítése, mozgáskultúra megalapozása, motoros képességek fejlesztése. A közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az udvaron árnyékos, napos, füves, burkolt területeket kialakítása, mely a gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgálja
- Változatos napi és heti rendben a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítése.
- 10-20 perces mindennapi mozgástevékenység szervezése (csoport-, tornaszobában, udvaron).
- Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozás vezetése.
- Edzési lehetőség biztosítása a helyi adottságok kihasználásával.
- Időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfény edzés biztosítása a fokozatosság betartásával.
- A nyári napirend az egész napos levegőn való tartózkodásra épít (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).
- A mozgás anyaga: lásd mozgás fejezetben.

Személyi higiéné

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tisztálkodás
 - A napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
 - Tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika, egészségügyi szokások.
 - A tisztaság alapvető fontosságának megismertetése a gyermekekkel, a betegségek, fertőzések megelőzése érdekében. (Ezen belül: a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolása, a ruházat higiénája, a közvetlen környezetünk tisztántartása).
 - Az önállóság fokozatos kialakítása.
- Öltözködés
 - Elegendő idő és szükséges segítség biztosítása az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében.
 - Az időjárásnak megfelelő öltözet iránti igény folyamatos alakítása.
 - A szülőkkel való együttműködés a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosításának érdekében (Pl.: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása).
 - Az önállóság fokozatos kialakítása.
- Pihenés
 - Megfelelően nyugodt pihenés feltételeinek biztosítása.
 - A passzív és az aktív pihenés biztosítása: meditálás, relaxáció, pihentető tevékenységek.
 - A gyermekek elalvását elősegítő, biztonságot adó szokásrendszer kialakítása pl. mesével, énekekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal.
- Tiszta, biztonságos környezet megteremtése.
- Az óvoda tisztaságának, a környezet esztétikájának megóvására nevelés.

Az óvoda minden dolgozójára vonatkozó feladatok:

- Személyes példamutatás a rend, a tisztaság, az esztétikus környezet (udvar, helyiségek, eszközök) megtartása érdekében
- Az időjárásnak megfelelő fűtés és a szükség szerinti világítás megválasztása

Testi és lelki egészség fejlesztése

A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.

Az óvoda feladata:

- Testi-lelki egészség megóvása (kisebb egészségügyi rendellenességek kiszűrése, megfelelő szakemberhez irányítás).
- Nyugodt, szeretetteljes légkör biztosítása, amelyben a gyermek képes megbirkózni a feladataival, a stressz helyzeteivel, hozzájárul a közösségének életéhez.
- Minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Felvilágosító munka a szülők, a védőnők, egyéb szakemberek bevonásával (a dohányzás ártalmait, a szmog hatása, szenvedélybetegségek).
- Munka- és balesetvédelmi előírások betartása és betartatása.
- Vészhelyzetek felhárítása, elhárítása.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek:

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Az óvodapedagógus feladatai:

- Körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése.
- Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedés kezdeményezése.
- Felvilágosító munka a szülők, a védőnők, egyéb szakemberek bevonásával az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédése, a védekezés helyes módszereinek alkalmazása.

További részletes feladatok:

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések” cím alatt.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek testi épségének megóvása az óvodába történő belépéstől, annak jogszerű elhagyásáig, valamint az óvodán kívül tartott programok alatt.
- A gyermekek fejlettségüknek megfelelően ismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkal. (Módszerei: szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés)
- A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

- Védő-óvó intézkedések betartása, betartatása, melyek az óvoda házirendjében kerülnek meghatározásra azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodásuk alatt be kell tartaniuk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakulnak a kulturált étkezés alapvető szokásai.
- Mozgása összerendezett, harmonikus, koordinált.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- Önállóan öltözködnek, tisztálkodnak, megfelelően használják a tisztálkodó eszközöket.
- Ügyelnek saját és környezetük rendjére, esztétikájára.
- Tudatosan alkalmazzák a saját és a környezete védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat.
- Lelkileg egészségesen, nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre.

3.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Célja:

A gyermekek egyéni érdekeinek, személyiségének, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladata:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör kialakítása.
- A társas együttélés szokás-, és normarendszerének megalapozása, állandó értékrend kialakítása.
- Az éntudat alakítása és az én érvényesítő törekvések biztosítása.
- A viselkedéskultúra szokásrendszerének alakítása.
- A szülőföld szeretetének alakítása.
- Erkölcsi, érzelmi, közösségi, akaratú tulajdonságok alakítása, szociális érzékenység fejlesztése.
- Különbözőségek elfogadására, megértésére nevelés.

Folyamata:

- Az óvodába készülő gyermekeket az otthonukban látogatjuk meg, megismerjük közvetlen környezetüket.
- Lehetőséget biztosítunk a szülővel együtt nyári ismerkedésre az óvodában.
- A befogadás mindkét óvónő részvételével történik.
- A befogadás ideje alatt bizalomra épülő szeretetteljes kapcsolatot igyekszünk kialakítani, ezzel segítve a szülőktől való fokozatos elválást.
- Az óvodában érezze a gyermek az érzelmi biztonságot, a vele foglalkozó óvodapedagógus és dajka érték közvetítő szerepét, elfogadó, gondoskodó, segítő nevelői attitűdjét.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A hagyományok ápolásával és tiszteletben tartásával elősegítjük a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés megalapozását.

Kevés, de stabil erkölcsi szabály, távlat felállításával segítjük elő a társas kapcsolatok alakulását, növeljük a szocializáltság mértékét.

- együttműködés
- önzetlenség
- egymásra figyélés
- együttérzés, alkalmazkodás

- tapintat
- őszinteség
- önbizalom
- szokás és normarendszer megalapozása.

Kiemelten kezeljük azoknak a tulajdonságoknak a fejlesztését, megerősítését, amelyek elősegítik az empátia és a tolerancia segítségével a különbözőség elfogadását. Programunk segíti a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (mozgás vagy érzékszervi sérült, nehezen szocializálható, halmozottan hátrányos helyzetű, vagy éppen tehetséges gyerekek) beilleszkedését, fejlesztését megfelelő szakemberek logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus közreműködésével, amelyben az óvoda együttműködő szerepe különösen jelentős. A közösségi magatartás erősítése érdekében naponta beszélgető kört szervezünk.

Beszélgető kör:

A délelőtti játékidő lezárásának színtere. Módja: körbeülés.

Tartalma:

- kiemelkedő teljesítmények értékelése,
- a délelőtti főbb eseményeinek felelevenítése,
- közösségi érzés erősítése (hiányzók, csoportos és egyéni élmények),
- az elvárt erkölcsi normáktól való eltérés megbeszélése, értékelése távlatok felállítása,
- egyéb: az adott csoportban kialakított szokások (időjárás tábla, naptárazás, felelősök megválasztása)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokás-szabályainak betartása.
- Alakulnak az akarati tulajdonságaik és az egészséges versenyszellemük.
- Ismeri és érti a gyermek az óvónő metakommunikatív jelzéseit.
- Elfogadja a csoport érdekeit a saját céljai ellenében is.
- Igényli és szereti a közösséggel való tevékenykedést.
- Bízik önmaga képességeiben.
- Képes a különbözőség elfogadására.

3.3. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés

Célja:

A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődésének felerősítése az anyanyelvi nevelés eszközével, a gyermekek egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével a teljes óvodai életben.

Az értelmi képességek (érezékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése.

Az egyenlő hozzáférés biztosításával a hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése, felzárkóztatása.

Feladata:

Az érzelem indította játékos, mozgásos tevékenységeken keresztül a sokoldalú érzékszervi megtapasztalás.

- Kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése.
- A környező világról szerzett tapasztalatok, élmények és meglévő ismeretek rendszerezése, célirányos bővítése, és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az éntudat fejlesztése, testséma kialakítása.

- Kreatív, problémamegoldó gondolkodásra nevelés.
- Figyelemkoncentrációs tevékenységek biztosítása.
- Vizuális és auditív emlékezet fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

Gyakorlás lehetőségei:

- Spontán, természetes helyzetekben.
- Kötött vagy kötetlen tevékenységek során.
- Képolvasással, kommunikációval.
- Tervezett szerep-, szituációs-, dramatikus és bábjáték során.

Folyamata, várható eredményei:

Az óvodai élet tevékenységi formáinál található részletezve a 6. fejezetben.

4. A PROGRAM TARTALMA

4.1. Anyanyelv és kommunikáció

Célja:

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés természetes, spontán helyzetekben és a szakszerűen tervezett fejlesztési mozzanatok során, a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez igazodva.

Feladata:

- A kommunikáció különböző formáinak alakítása.
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, fokozása.
- Gyermeki kérdések meghallgatása, támogatása.
- A beszéd grammatikai, jelentéstani, valamint motorikus rendszereinek fejlesztése.

Folyamata:

Beszélgető kör:

- Tartalma: A 4.2. fejezetben meghatározott feladatok megvalósítása
- A játékidőben kezdeményezett anyanyelvi játékok felelevenítése, ismétlése más, újabb játékok megvalósítása.
- A gyermekeket foglalkoztató érzések, élmények, esetleg problémák meghallgatása, megbeszélése, megvitatása.

Beszédművelés:

- A beszédszervek ügyesítése fújó és légző gyakorlatokkal.
- Helyesejtés gyakorlatrendszerei: légzéstechnikai, artikulációs, hangerőváltási, gyorsasági, időtartam, belső hallás-, és fonémahallás fejlesztő gyakorlatok.

Beszédfejlesztés, kommunikáció:

- Köszönés
- Bemutatkozás
- Megszólítás
- Szándéknyilvánítás: kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés, véleménynyilvánítás.
- Elbeszélés élmény illetve kép alapján.
- Mesebefejezés meghallgatott meserészlet vagy diakép alapján.
- Természeti környezet, emberek, növények, állatok leírása.
- Személyi adatok.

Illem:

- Az óvodás gyermek érintkezési kultúrája.
- A jó megjelenés, a higiénés szokások kialakítása.

- Étkezési szokások kialakítása.
- Közlekedés

Az anyanyelvi nevelés megjelenése a napi élet folyamatában

Az anyanyelvi nevelés természetes egyszerűsége miatt állandóan és folyamatosan jelen van, a kommunikáció formái bármikor elkezdhetők, folytathatók, befejezhetők. Világossá válik, hogy az óvodai élet különböző tevékenységi formáiban az anyanyelvi nevelés más, és más területei dominálnak.

Játékidőben naponta kezdeményezünk anyanyelvi játékokat a folyamatban meghatározott tartalmakkal.

- Egészséges, életmódra nevelés: illemszabályok kialakítása és tudatosítása beszélgetéssel, magyarázattal.
- Érzelmi nevelés: a szocializáció folyamatában a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének legfőbb eszköze. Az óvónő, mint modell segít abban, hogy a helyes és szép beszéd mélyítse a gyermek érzelmeit.
- Értelmi nevelés: a nyelvi, kommunikációs helyzetek kialakulása során növekszik tájékozottsága, fejlődik gondolkodása, gazdagodnak ismeretei, tapasztalatai. Mindezeket a különböző élethelyzetekben alkalmazni is tudja.
- Az óvodai élet tevékenységi formái: a különböző területek sajátos módon teszik lehetővé a gyermekek aktív, és passzív szókincsének gyarapodását.
- Környezettudatos magatartás alakítása közben folyamatos kommunikáció biztosítása.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képes érzelmeit, gondolatait folyamatosan, érthetően kifejezni.
- Törekszik a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére.
- Kifejezi a változások tartalmát szóban, rajzban.
- Rendelkezik problémafelismerő, és megoldó képességekkel.
- Tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani.
- Részt vesz a különböző tevékenységekben.
- Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

5.1. A játék

Célja:

A játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeinek megismerése, a szociális kreativitás fejlesztése a tapasztalatok játékban való többszöri átélésével.

A játékban, mint kiemelt jelentőségű, élményt adó tevékenységben, fejlődjön a gyermek pszichikuma, mozgása, az egész személyisége.

Feladata:

- A szabad, elmélyült, önkéntes, spontán játék feltételeinek biztosítása.
- A játék formáinak és tartalmának gazdagítása.
- Az anyanyelvi nevelést szolgáló helyzetek teremtése és kihasználása a különböző játéktevékenységekben.

Folyamata:

A gyermekek számára megteremtjük a nyugodt biztonságos légkört, ahol játékigényüknek megfelelően szabadon választhatnak, dönthetnek arról, hogy mely társával, mivel, hol, meddig játszik. Fontos a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése.

Az udvart és a csoportszobákat úgy alakítjuk ki, hogy legyen állandó és variálható helyük saját elképzeléseik megvalósításához.

Ehhez minél több időt biztosítunk a napirendben, hiszen a játék alapvető és elsődleges tevékenység számukra.

Az eszközök megválasztásában döntő, hogy variálható, biztonságos, könnyen kezelhető, praktikus legyen, mélyítse a játék tartalmát, segítse a különböző készségek, képességek, a gondolkodás fejlődését. Elképzeléseik megvalósításához készíthetnek eszközöket, barkácsolhatnak.

A játék tartalmát közös élményekkel is bővíthetjük.

Az élmények "kijátszása" történhet:

- Gyakorlójáték során, ahol az ismétlődő cselekvések közben ismerkedik különböző anyagokkal, eszközökkel.
- Szerepjáték közben az őt körülvevő környezetből szerzett élményeit sajátos módon reprodukálja, újra éli.
- Szabályjátékban, - mely lehet verbális, mozgásos, manipulatív – ahol saját maguk, vagy más által felállított szabályokat követnek.
- Építő-, konstruáló és barkácsoló játék alkalmával céltudatosan hoznak létre építményeket, eszközöket, tárgyakat.
- Dramatikus játék és bábozás során az irodalmi alkotások mellett gyakran egyéni élményeik, problémáik is felszínre kerülhetnek.

A különböző játékfajták gyakorlása közben fejlődnek a gyermek értelmi képességei, erkölcsi-, esztétikai érzelmei, érzékszervei, mozgása, képzeletvilága, viselkedéskultúrája, alkalmazkodó képessége. Megindul a kapcsolatteremtés folyamata, alakul társas és közösségi magatartása.

Az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett, szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző és indirekt magatartásával éri el az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

Várható személyiségjegyek, magatartásformák óvodáskor végére.

- Képes a játékban kitartóan, elmélyülten tevékenykedni.
- Képesek a játékban megjeleníteni egyéni és társas élményeiket.
- Szerepek elosztásában tudnak kompromisszumot kötni (alá-, fölérendeltségi viszony).
- Tudnak szabályokhoz alkalmazkodni, azokat betartani.

5.2. Művészeti tevékenységek

5.2.1. Verselés, mesélés

Célja:

Az anyanyelv szépségének megismertetése, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő irodalmi élmények nyújtása, és érdeklődésük felkeltése. Az irodalmi anyagon keresztül a gyermekek erkölcsi fejlődésének biztosítása.

Feladata:

- A felhasznált irodalmi anyag összeállítása.
- Irodalmi fogékonyság megalapozása (mese, vers, dramatizálás, bábozás)
- Erkölcsi, érzelmi-értelmi fejlődés elősegítése.
- A könyv iránti vonzódás kibontakoztatása, a könyvvel való helyes bánásmód elsajátíttatása.

Folyamata:

A felhasznált irodalmi anyag kiválasztásában elsődleges forrásaink a magyar népmese gyűjtemények, a klasszikus és kortárs irodalmi művek. Különböző típusú és

bonyolultságú műveket választunk, melyek komplexen kapcsolódnak más nevelési tevékenységekhez, jeles napokhoz.

Az irodalmi fogékonyság megalapozása érdekében fontosnak tartjuk, hogy a mese, a vers, a mondóka életünk minden napján jelen legyen. A vers játékra való, elsődleges a ritmus és a hangzás. A mondókák jó szolgálatot tesznek a befogadás időszakában. A testközelséget igénylő játékok a felnőtt elfogadását segítik, biztonságérzetet adnak, érzelmi-érzelmi élményt nyújtanak a gyermekeknek.

A meséhez meghitt légkört teremtünk.

A mimika, az óvodapedagógus mozdulatai, a hangszín, hanglejtés segít a történet megértésében, erkölcsi ítéletek alkotásában, az ok-okozati összefüggéseknek, a környezet és az ember legfontosabb érzelmi viszonyainak, valamint a helyes magatartásformáknak a feltárásában.

A mese, a vers olyan emocionális és érzelmi élményeket ad, melyek ösztönzik a gyermeket az önkifejezésre, saját vers-, és mesealkotásra.

A bábozás és dramatikus játék során a gyermek tükrözheti a valóságot, de kiélheti, kijátszhatja belső szorongásait, oldhatja gátlásait. E két tevékenység egyben megoldást, feloldást is kínál számára.

Meséről, gyermekversekről a szülőknek:

Szülői értekezleteken beszélünk óvodásaink mese-vers igényéről. Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy mindennap meséljenek gyermeküknek. A televíziós meséket nézzék együtt. A felnőtt segít az eligazodásban. Figyelmeztetjük a szülőket, hogy a mértéktelen televíziózás, videózás romboló hatású, káros a kommunikációra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyerekek szívesen mesélnek, improvizálnak, verselnek.
- Óvják a könyvek állagát.
- Igénylik a különböző irodalmi alkotások hallgatását és újrhallgatását.
- Képesek az irodalmi élmények feldolgozására, vizuális megjelenítésére.

5.2.2. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja:

Az éneklés, dalos játékok és gyermektánc mozgásformáinak megszerettetése, a zenei ízlés formálása, zenei élmények biztosítása. A zenei anyanyelv megalapozása.

Feladata:

- A felhasznált zenei anyag igényes összeállítása, elsősorban tiszta forrásból.
- Zenei képességek egyénre szabott, differenciált fejlesztése.
- Az énekes játékokhoz kapcsolódó szép mozgás és helyes testtartás alakítása.
- A zenei anyanyelv megalapozása a mondókákon és dalos játékokon, zenehallgatáson keresztül.

Folyamata:

A zenei nevelés – akár a mese, vers – szinte minden tevékenységhez kapcsolható, így aktív részese mindennapjainknak. A minket körülvevő világ hangjai, zörejei életünk állandó részei. Ráirányítjuk a gyermekek figyelmét ezek szépségére, érdekességére.

Alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek ötleteiket, gondolataikat, érzelmeiket az éneken keresztül is kifejezhessék. Az óvodapedagógusok hangszeres játéka az élménynyújtás mellett elősegítheti a zene iránti nyitottság megalapozását.

A zenei anyagot elsősorban Forrai Katalin: Ének az óvodában című szakmai, módszertani kiadvány dalai és mondókái alkotják, melyeket művészi értékű, igényesen

válogatott, kortárs művészeti alkotások egészítenek ki. A zenei nevelés folyamatában arra törekszünk, hogy a dalanyag komplex módon kapcsolódjon más művészeti területekhez, környezeti témakörökhöz, néphagyományokhoz.

A kisebbek érzelmi biztonságon alapuló ölbeli játékaitól kezdve a nagyobbak bonyolultabb párcserélő, kapuzó, sorgyarapító és tánclépéseket tartalmazó játékaival is megismertetjük őket.

A zenei kreativitás fejlesztése érdekében megteremtjük annak feltételeit, hogy a gyermekek maguk kezdeményezhessenek énekes játékot.

Az életkornak megfelelő fejlesztéstartalmak:

Éneklési készség:

- hangterjedelem
- megfelelő (abszolút) magasságban
- normál tempó
- dalanyag

Hallásfejlesztés:

- magas-mély reláció
- halk-hangos különbsége
- dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése
- dallambújtatás, belső hallás fejlesztése
- motívum visszhang
- hangszínek (zörejek) felismerése
- zenehallgatás

Ritmusérzék fejlesztése:

- egyenletes lüktetés
- ritmus
- gyors-lassú: tempókülönbségek
- mozgás, térforma
- ütőhangszerek, használata
- zenei formaérzék kialakulása
- zenei alkotókedv felébresztése

A különböző zenei készségeket, képességet a gyermekek egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve fejlesztjük. Korosztálynak és fejlettségnek megfelelően különböző hangszerekkel ismertetjük meg őket.

Az óvodai zenei nevelés felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

A zenehallgatás anyagának megválasztása során figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi, etnikai, migráns hovatartozását.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élvezettel, gátlások nélkül énekelnek, improvizálnak, ismerik a tánc alaplépéseit.
- Szívesen hallgatnak hangszeres zenét.
- Felismerik, alkalmazzák a zenei készségek fejlesztése közben megismert fogalom párokat.
- Felfedezik a zenei harmóniát.

5.2.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célja:

A szemléletes gondolkodás képi kifejezésének elsajátítása, a vizuális anyanyelv megismertetése, használata az egyéni fejlettségnek megfelelően. Esztétikai érzék, igényesség alakítása.

Feladata:

- A gyermek esztétikai érzékének fejlesztése, fantáziájának, kreativitásának, alkotó-befogadó képességének kibontakoztatásával.
- A különböző ábrázoló és kézi munka tevékenységekhez szükséges képességek, készségek fejlesztése.
- A gyermek belső kép világának alakítása, gazdagítása.
- A külvilágból érkező tárgyi és érzelmi ingerek képi megjelenítése.
- Műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés.

Folyamata:

A művészeti nevelés szempontjából fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket körülvevő óvodai környezet nyugalmat árasztó, esztétikus, egyszerű és átlátható legyen.

Gyermekeink számára biztosítjuk azokat a feltételeket, melyek az egyéni és csoportos élményeik feldolgozásához, újraalkotásához szükségesek. Törekszünk olyan eszközök, természetes anyagok beszerzésére, melyek lehetőséget adnak a különféle technikák megismerésére, gyakorlására. Ezek az eszközök az egész nap folyamán rendelkezésükre állnak, szabadon eldönthetik, hogy melyiket kívánják használni.

A különböző tevékenységek – rajzolás, festés, képalakítás, mintázás, építés, kézi munka – tág teret biztosít az önmegvalósításra, önkifejezésre.

Napi életünk folyamatában a művészeti nevelés területeit nem elszigetelten kezeljük. Egy-egy irodalmi, zenei élmény valamint a gyermekek környezetében előforduló jelenségek komplex módon épülnek be a szabadidős és a tervezett ábrázoló tevékenységekbe.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a művészetekkel való ismerkedés. Séta közben felfedeztetjük velük közvetlen környezetük szép épületeit, ellátogatunk a Helyi Múzeumba, Galériába.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, az elemi térviszonyokat.
- Az alkotásokra jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Járatosak a különféle technikák alkalmazásában.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetnek alkotásokról.

5.3. Mozgás

Célja:

A rendszeres természetes és egészségfejlesztő testmozgások során, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok segítségével a pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése.

A mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatásának elősegítése.

Feladata:

A természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásához, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődéséhez szükséges sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formák, játékok biztosítása:

- mozgásigény felkeltése, megszerettetése, kielégítése
- mozgásos játékok, tevékenységek napi szintű, rendszeres szervezése, biztosítása
- kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- a szabad levegőn való mozgás maximális kihasználása
- a testi, a koordinációs (egyensúlyérzék, izomérzék, téri tájékozódás, távolságbecslés, ritmusérzék, tempóérzék, iram és időérzék, finom koordináció), a kondicionális (erő,

gyorsaság, állóképesség, teherbíró képesség), a hajlékonyság (izom, ízület) képességének fejlesztése.

- a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly erősítése
- mozgásműveltség fokozása

Folyamata:

Az udvari és a csoportszobai tevékenységek lehetőséget adnak arra, hogy megismerkedjenek a gyerekek a természetes mozgásokkal. A helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly erősítését elősegítő mozgásformákat beépítjük a mindennapi szervezett mozgásokba. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított, kooperatív mozgásos tevékenységek, amelyek során maximálisan figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit és képességeit.

Lehetőség szerint minél több időt töltünk a szabadban. A rendszeres, örömmel végzett mozgás során fejlődnek a gyermek testi képességei. Erősödnek szociális kompetenciái, mint az egymásra való odafigyelés.

Elősegítjük a szervezet fejlődését, az egyes szervek teljesítőképességét, az egészség megővését.

A mindennapos szervezett mozgás megvalósítása minden korosztály számára kötött a délelőtti folyamán, melyhez elengedhetetlen a megfelelő, balesetmentes tér biztosítása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Elsajátítják a természetes mozgások elemeit.
- Bővülnek ismereteik a különböző mozgásformákban,
- Szeretik, igénylik a mozgást, követik a szabályokat.
- Testi képességeik rendszere hatékonyan fejlődik
- Kialakul: a pozitív énképük, önkontrolljuk, érzelemszabályozásuk, szabálykövető társas viselkedésük, együttműködésük, kommunikációjuk, problémamegoldó gondolkodásuk

5.4. A külső világ tevékeny megismerése

5.4.1. A környezet megismerése, védelme

Célja:

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jusson, amelyek segítik a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodást, tájékozódást.

A mikro-, és makrokörnyezet felfedezése során környezettudatos, pozitív érzelmi viszony kialakítása a természeti, az emberi és a tárgyi világ értékei iránt.

Feladata:

- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre, véleményalkotásra, döntéshozatalra, a környezet, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- A felfedezés örömeinek megtapasztalása.
- Környezettudatos magatartásformálás megalapozása, alakítása.
- Földünk védelmére nevelés
- Környezetvédelem: környezet tisztaságának megőrzése, víz védelme, szelektív hulladékgyűjtés, légszennyezettség csökkentése,
- Növény- és állatvédelem
- A környezeti értékek megbecsülésére, megővására nevelés példamutatással
- A szülőföld, a szűkebb lakóhelyünk környezeti értékeinek, közintézményeinek megismertetése,

Folyamata:

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek minél több tapasztalatot (mozgásos és érzékszervi) szerezzenek természeti és társadalmi környezetükből. A tapasztalatszerzés legtöbbször valódi környezetben, élethelyzetekben történik: a szabad természetben, séta, kirándulás során, vagy az óvoda udvarán. Ezek során megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is. Megfogalmazhatják érzéseiket, véleményüket, megfigyeléseiket.

Mozgásos játékokra, cselekvésre és érzékszervi tapasztalásra építünk. A gyermeket elsősorban látni tanítjuk meg!

A gyerekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva új ismereteket nyújtunk, illetve a meglévőket mélyítjük, rendezzük. Kihasználjuk a spontán érdeklődésüket, kíváncsiságukat, megismerési vágyukat, otthoni tapasztalataikat.

Folyamatosan alakítjuk a kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedési formákat, érzelmi és erkölcsi viszonyokat.

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét az óvodai tevékenységeket. A célirányos megfigyelés az elmélyülés, az egymásra építő tapasztalatgyűjtés biztosítja a szükséges ismeretszerzést. A környezetvédelemmel kapcsolatos projektek szervezésével segítjük a környezettudatos magatartás iránti igény kialakulását, melyet a szülők aktív részvételével valósítunk meg.

A megismerés folyamatát a gyermek képességeihez, érdeklődéséhez igazítjuk.

A beszélgetés kiemelt módszerünk. Problémamegoldó helyzetek teremtésével növeljük a beszédkedvüket annak érdekében, hogy véleményüket, tapasztalatukat, élményeiket, érzéseiket önállóan megfogalmazhassák. Kérdezzenek, vitassák meg a felmerülő problémákat, tevékenyen fedezzék fel környezetüket.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Életkoruknak megfelelően szereznek ismereteket: szülőföldről, az ott élő emberekről, a hazai tájakról, a helyi hagyományokról és néphagyományokról, szokásokról, a családi és a tárgyi kultúra értékeiről.
- Tudatosan óvják és védik környezetüket.
- A gyermekek ismerik a közvetlen környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Különbséget tudnak tenni napszakok évszakok között.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, azok ápolását, gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Testséma ismeretük kialakul.

5.4.2. A környezet téri, formai, mennyiségi megismerése**Célja:**

A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása, alkalmazása tevékenységek során, a gyermekek igényeihez, ötleteihez, fejlettségi szintjéhez igazodva, játékos-komplex formában.

Feladata:

- Megteremtjük annak lehetőségét, hogy tevékenykedések, cselekvések során fejlődjenek képességeik.
- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- Az elemi ok-okozati összefüggések megismerése, felismertetése.
- A logikus gondolkodás megalapozása.

- A problémafelismerő-, és megoldó készség fejlesztése.
- A felfedezés, a rátalálás, a felismerés, a tudás örömeinek átéreztetése.
- Hatékony és tudatos egyéni képességfejlesztés.

Folyamata:

A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. A különböző élethelyzetekben állandóan találkozik a matematikai kifejezésekkel, amelyek először passzív szókinccsé válnak, majd egy részük beépül beszédükbe. Minél több problémahelyzetet hozunk létre, annál inkább aktivizáljuk a gyermekeket logikus gondolkodásra.

A matematikai fejlesztés tevékenységbe ágyazva, komplex formában, a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára alapozva történik. Mindeközben felkeltjük matematikai kíváncsiságát, érdeklődését, és megalapozzuk döntési és ítéloképességét, tér-, sík-, és mennyiség szemléletét.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Összehasonlítanak mennyiségeket.
- Megfelelő kifejezéseket alkalmaznak síkbeli, téri, és mennyiségi viszonyokról.
- Szempontok alapján válogatnak alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket.
- Másolnak alakzatokat síkban, térben.
- Tulajdonság szerint válogatnak síkmértani formákat.
- Jól tájékozódnak 10-es számkörben.
- Ismerik az irányokat, névutókat.

5.5. Munka jellegű tevékenységek

Célja:

A munkajellegű tevékenységek, - azon belül kiemelten, a környezet megóvásával kapcsolatos feladatok - megszerettetése, az együttműködés örömeinek erősítése az egyéni képességek és készségek figyelembevételével.

Feladata:

- A munkához szükséges feltételek biztosítása.
- A munkában vállalt önkéntes és a közösség, a környezet megóvása érdekében végzett tevékenység örömeinek érzékeltetése.
- Baráti, egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.
- Munkamegosztásra nevelés.
- Munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, azok újakkal való bővítése.
- A saját, és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- A munka jellegű tevékenységek konkrét, reális, fejlesztő értékelése.
- A gyermek célirányos fegyelmeinek, kötelezettségvállalásának alakítása.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, jártasságok, készségek alakítása.(a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság)

Folyamata:

- Önkiszolgálás: saját magukkal kapcsolatos tevékenységek. Elvégzését nem kötjük életkorhoz, de fokozatosan elvárjuk az öntevékeny részvételt, majd a teljes önállóságot mindenkitől, saját fejlődési ütemében, tempójában. (étkezés, öltözködés, testápolás)
- Naposság: a rendszeresen visszatérő feladatok gyakorlása közben alakítjuk a gyermeki személyiség akarati tulajdonságait: kitartás, felelősségérzet, fegyelmezettség. Mindez elősegíti a motoros képességek fejlődését.
- Felelősi munka végzésére lehetőséget biztosítunk (játék, mosdó, egyéb).

- Alkalmi megbízatások: szükségletektől, a munka jellegétől függően végzik egyénileg, vagy csoportosan. (környezet rendjének biztosítása, segítség az óvónőnek, egymásnak, egyéb megbízatások)
- Környezettudatos magatartásformálást elősegítő feladatok:
- Növény és állatgondozás: természetes környezetben, az óvoda udvarán. (madáretetés, virágoskert ápolása)
- Természeti és tárgyi környezet rendjének, tisztaságának fenntartása
- A munkában a gyerekek sokszínű, cselekvő tanulással szereznek tapasztalatokat, a környezetről, az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról, átélnek a jól végzett munka örömeit.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen kapcsolódnak be, önként vállalják a munkát, az abban való részvételt.
- Kialakulnak a munkavégzéshez szükséges attitűdök, jártasságok, készségek: a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság, fegyelmesség
- Megbecsülik mások munkáját, a közös tevékenység alatt tudnak alkalmazkodni egymáshoz.
- Megtapasztalják, hogy a munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, újra és újra el kell végezni.
- Megtanulják a munkavégzés pontos menetét.
- Gondozza és óvja környezetét, az abban lévő állatokat, növényeket.

5.6. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja:

A teljes személyiség fejlődését támogató attitűdök erősítése, képességek, készségek, jártasságok kialakítása a tevékenységeken keresztül. Tapasztalatainak bővítése, rendezése, tudásgyarapítás.

Feladata:

- A folyamatos utánzásos, spontán és szervezett tevékenység biztosítása
- A gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezése, szervezése
- A gyermek tevékenységi vágyának kielégítése a játékos, az élményt adó légkör, és a minél több érzékszervre ható cselekvéses tanulás során.
- A cselekvő tanulás, tapasztalatszerzés, és a felfedezés lehetőségének biztosítása. Kreativitásának erősítése.
- Az érzelmen alapuló ismeretszerzés közben fejlesztjük képességeit, készségeit, értelmét, intelligenciáját.
- A tanulás során a gyermek személyiségének kibontakoztatása egyénre szabott, pozitív értékeléssel.

Folyamata:

Tanulás a játék motivációs bázisára támaszkodik. Az óvadás még játszik, és játszva tanul. A tanulás – mint folyamat – a gyermek egész napi óvodai életében nyomon követhető. Az óvodai nevelés feladata, hogy kifejlessze a gyermekekben a tanulás motívumait, - az ismeretek és készségek elsajátításának igényét – kialakítsa a tanulást, mint tevékenységet.

Az ismeretek, jártasságok, készségek tudatos elsajátítása az óvadás gyermek tanulásában – egyéni fejlődési ütemének megfelelően – egyre inkább előtérbe lép.

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás

- spontán, játékos, tapasztalatszerzés, felfedezés az óvónő által irányított megfigyelésekkel,
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- gyakorlati problémafelvetés, feladatmegoldás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvónő által irányított tevékenységek, melyekben felhasználja a gyermek meglévő ismereteit.

A tanulási tevékenységek megvalósítása történhet egyéni, páros, mikrocsoportos frontális és kooperatív tanulási technikákkal.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek a tevékenységi formák gyakorlása során tanul, gyarapszik ismerete. Kialakulnak azok a képességei, attitűdjei, melyek alkalmassá teszik az iskolai tanulás befogadására.

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat – hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.
 - a. A *testileg* egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - b. A *lelkileg* egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a

viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- c. Az óvodáskor végére a gyermekek *szociálisan* is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
 - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
3. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás (2014.szept. 1-től: 3 éves kortól) ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
5. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

6.1. A gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének,
- a gyermek fejlődésének mutatóit, valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket, szükség szerint, de legalább félévenként
- módszerek: megfigyelés, szükség szerint mérés
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket, az adott dátummal, aláírásokkal ellátva.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése, a lemaradások korrigálása vagy a tehetséges gyermekek továbbfejlesztésének érdekében történik.

Az eredmények világosan kirajzolják az adott gyermek további fejlesztésére vonatkozó feladatokat.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum főbb szempontjai:

- érzelmi-szociális,
- értelmi,
- beszéd-,
- mozgásfejlődés

7. A NEVELÉS TERVEZÉSE, IDŐKERETEI

7.1. A tervezés

A pedagógiai alapelvek közül a tervezésben elsősorban a tudatosság, a tervszerűség és a fokozatosság elvét kezeljük kiemelten.

A tervezés legfontosabb helye a csoportnapló, mely a következőket tartalmazza:

- A csoport megnevezése
- A csoportvezető óvodapedagógusok neve
- A gyermekcsoport összetétele, jele
- A gyermekek névsora (TAJ, eü. problémák feltüntetése)
- Gyermekvédelem
- Kapcsolat a szülőkkel
- A csoport szokás-szabályrendszere
- Óvó-védő intézkedések
- Tűzriadó terv
- Eseménynaptár
- Hetirend
- Egyéni fejlesztések rendje
- Napirend: szeptember 1. – május 31.
- Napirend: június 1. – augusztus 31.
- Egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztési program
- Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés
- Értelmi fejlesztés
- Anyanyelvi nevelés és kommunikáció tervezése, értékelése
- Az óvodai élet tevékenységformáinak féléves és heti tervezése
- Projektek
- Ünnepek és hagyományok forgatókönyve
- A nyári élet napirendje, szervezési feladatai, és szokás-, szabályrendszere
- A csoport óvodapedagógusainak munkarendje
- Az óvodavezető csoportlátogatásai

7.2. Hetirend

A felajánlott, választható műveltségterületeket integráló tevékenységeket célszerű úgy kialakítani, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség ezek gyakorlására a jelzett elvek (lásd a 6.6 fejezet a tanulás szervezése) alapján, a következő tartalmakkal:

- Verselés-mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás (minden korcsoport számára kötelező)
- Környezet megismerése, védelme
- A környezet téri, formai, mennyiségi megismerése

Logopédiai foglalkozás heti 2 alkalommal, fejlesztő pedagógiai foglalkozás heti 1 alkalommal.

7.3. Napirend

A napirendet a stabilitás és a rugalmasság jellemzi.

Stabilitás: a rendszeresség, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek.

Rugalmasság: a körülmények határozzák meg.

Napirend szeptember 1-től május 31-ig

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
6 ⁰⁰ – 7 ⁰⁰	Ügyelet, összevont csoport
7 ⁰⁰ – 11 ⁴⁵	Játék a csoportszobában Testápolás Folyamatos reggeli Különböző tevékenységformák kezdeményezése Növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások Beszélgető kör, anyanyelvi játékok Egészségfejlesztő, szervezett mozgás, mozgásos játékok Játék a szabadban Séták, szabad mozgás
11 ⁴⁵ – 13 ⁰⁰	Testápolás, ebéd
13 ⁰⁰ – 14 ⁴⁵	Pihenés mesével
14 ⁴⁵ – 17 ⁰⁰	Teremrendezés, testápolás Uzsonna Játék a csoportszobában, vagy az udvaron

Az időkeretek a tevékenységektől, és az egyéb programoktól függően rugalmasan változnak. Június 1-től augusztus 31-ig nyári napirend szerint működnek a csoportok. Időjárástól függően a tevékenységeket az udvaron szervezzük a pihenés és a déli étkezés kivételével.

Napirend június 1 – augusztus 31.

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉG
6 ⁰⁰ – 7 ⁰⁰	Ügyelet, összevont csoport
7 ⁰⁰ – 11 ³⁰	Gyülekezés az udvaron, csoportszobában időjárástól függően, Mosdóhasználat, Folyamatos reggeli, Játék, szabadon választott tevékenység Egészségfejlesztő, szervezett mozgás, mozgásos játékok Időjárástól függően játék a vízzel
11 ³⁰ – 13 ⁰⁰	Tisztálkodás, öltözködés, Ebéd Mosdóhasználat,
13 ⁰⁰ – 14 ⁴⁵	Pihenés mesével
14 ⁴⁵ – 17 ⁰⁰	Teremrendezés, testápolás, uzsonna Játék az udvaron vagy a csoportszobában

8. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Hagyományos ünnepek:

- Születésnapok
- Szüreti napok (Szitás, Templom u. 10. nagycsoportosai)
- Márton-nap (Szitás, Templom u. 10.)
- Mikulás (csoportok óvónői, választható nyílt nap)
- Karácsonyvárás (csoportok óvónői, választható nyílt nap)
- Farsang (Határidő: húshagyó keddig) (csoportok óvónői, választható nyílt nap)
- Anyák napja, illetve azzal egybekötött évzáró, május első hete, (csoportok óvónői)
- Családi hét, kompetenciás csoportok (csoportok óvónői)
- Madarak és fák napja (csoportonként 1 óvónő)
- Gyermeknap (csoportok óvónői, választható nyílt nap)
- Iskolába készülő gyermekek búcsúja május utolsó hete (csoportok óvónői, zártkörű)
- Kihívás napja, május utolsó szerdája (délelőtti óvónő, zártkörű)

Nemzeti ünnep:

- Március 15-i megemlékezés (határidő: az ünnepet megelőző hét) (csoportok óvónői)

Környezetvédelemmel kapcsolatos ünnepek (évente egy választása kötelező)

- Állatok világnapja (Október 4.)
- Víz világnapja (Március 22.)
- Föld napja (Április 22.)

Egyéb rendezvények:

- Születés és névnapok.
- Óvodai kirándulások.

9. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Célja:

- Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez.
- Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése

Feladatai:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének, járásának elősegítése.
- A gyermekeket megillető jogok érvényesülésének az óvodán belüli biztosítása, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslattétel.
- A problémák, a hátrányos helyzet okozta tünetek felismerése, ha szükséges ehhez szakember segítségének igénybe vétele
- Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődés elősegítése, folyamatos ellenőrzése.
- A rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzés az igazolatlan hiányzásról.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutáshoz javaslattétel.
- A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakítása, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése
- Jó kapcsolat tartása a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel

Folyamata:

A veszélyeztetett és hátrányos helyzet felmérése az óvodába lépés előtti időszakban megkezdődik. Beiratkozás után minden gyermeket otthonában meglátogatunk, ekkor már értékelhető adatokat kapunk arról, hogy milyen a család helyzete. A gyermek óvodába lépése után a csoport pedagógusai és a gyermekvédelmi megbízott feltárja a veszélyeztetettség okait.

Ha az ok az életmódban keresendő:

- családlátogatás során felhívjuk a szülő figyelmét kötelességeire, esetleg a családra szabott nevelési tanácsot adunk,
- felvesszük a kapcsolatot a megfelelő szakemberekkel:
 - ~ védőnő, gyerekorvos
 - ~ gyermekjóléti, családsegítő szolgálat
 - ~ gyámhivatal

Ha az ok anyagi eredetű:

- Felvilágosítást adunk a segélyezés lehetőségeiről:
- Önkormányzat által adható támogatások:
 - gyermekvédelmi támogatás,
 - átmeneti segély,
 - szociális támogatás
 - óvodáztatási támogatás
- Családsegítő Szolgálat adható kedvezmények:
 - karitatív lehetőségek (ruhacsomag, tartós élelmiszerek stb.)
- Óvodavezető által adható segítség:
 - szociális étkezési kedvezmény

Ha az ok az értelmi képességek lemaradásában, zavaraiiban keresendő:

- a lemaradás okainak feltárása,
- kapcsolatfelvétel a megfelelő szakemberekkel (logopédus, fejlesztőpedagógus),
Javaslaik alapján:
 - logopédiai, illetve fejlesztőpedagógiai foglalkozás,
 - pedagógiai szakszolgálathoz irányítás

10. SPECIÁLIS FELADATOK

10.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Célja:

- A **sajátos nevelési igényű** (SNI) gyermekek inkluzív (befogadó) nevelése, a gyermekek napközbeni integrálásának biztosítása.
- A csoport el-, és befogadóképességének alakítása.

Feladatai:

- Együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel
- Tárgyi feltételek biztosítása
- Az együttnevelés megvalósítása érdekében fontos az óvodapedagógus szemléletváltása, folyamatos önképzése, rendelkezzen a szükséges kompetenciákkal, módszertani ismeretekkel.
- Kölcsönös együttműködés a családdal
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód
- Tudatos önállóságra nevelés
- A szociális készségek fejlesztése
- Megfelelő mennyiségű inger (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítása a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében
- Kellő idő, alkalom biztosítása a tevékenységekhez

- A változatosság biztosítása (ugyanazon funkció változatos módon való gyakoroltatása)
- Differenciált fejlesztés
- Az eltérő terhelhetőség figyelembevétele
- Az alapmozgások fejlesztése, gyakorlása
- A kognitív funkciók fejlesztése

Folyamata:

A gyermek befogadása, elfogadtatása

- A pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító hozzáállásával a gyermek erősségeinek tudatos felhasználásával valósítja meg az együttnevelést.
- A gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges az önkiszolgálás, tudatos önállóságra nevelés és a játék területén.
- A csoporttársak érzelmi felkészítése a kiemelt figyelmet igénylő gyermek fogadására, az óvodapedagógus és nevelést segítő kollégák példamutató magatartással.

A fejlesztés lépései

- Amennyiben a gyermek részesült korai fejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni.
- A fejlesztés megkezdése a szakértői véleményben foglaltak szerint.
- A sérült funkciók miatt biztosítani kell a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét és a kiszámíthatóságát
- A fejlesztés folyamata a szakemberek csoportmunkájával, a gyermekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélésével.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Az önmagához mért fejlődés elérése
- A szociális készségek kialakulása (közösségi szabályok, szokások elfogadása, betartása)
- Egyéni adottságoknak megfelelő önállóság elérése
- A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkenése

10.2. Tehetséggondozás

Célja:

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése gazdagító program keretében

Feladatai:

- Felismerni a kreatív gyermekeket
- Ösztönözni, motiválni kreativitásukat
- Kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási, biztonsági
- Önmagára taláztatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével
- Harmonikus fejlesztés
- Segíteni őket a különböző helyzetekben
- Az általános kreatív nevelés eszközeivel segíteni fejlődésüket

Folyamata:

Óvodánkban a kiválóan kreatív, tehetség ígéretes gyermekek fejlesztése két síkon történik:

- óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva
- rendezvényeken, pályázatokon való részvétel biztosítása (sportversenyek, rajzkiállítások, kerületi rendezvények)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A sokféle tevékenység lehetőségének biztosításával az erős és gyenge oldal fejlődése
- Az egészséges én-kép kialakulása kreativitásuk kibontakozása

10.3. Német, nemzetiségi feladatok

Nevelőmunkánk folyamatában a nemzetiségi óvodai nevelés irányelvének (17/2013. (III.1.) EMMI rendelet) figyelembe vételével a kétnyelvű fejlesztést vállaljuk fel, mivel a hozzánk érkező gyermekek nem rendelkeznek nyelvismerettel. Az óvodai nevelés országos alapprogramja és a "HETEN 1 NYELVEN" helyi pedagógiai programunkkal összhangban, az alábbi pontokban foglaljuk össze kétnyelvű óvodai nevelésünk céljait és feladatait a Szitás u. 99. és a Templom u. 10. tagóvodák csoportjaiban.

Német kétnyelvű nevelés célja:

- A német nyelv alapjainak megismertetése, a nyelvi készség fejlesztése.
- A német nemzetiségi hagyomány – népszokások jellemző értékeivel történő ismerkedés.

Feladata:

- A nyelvi környezet biztosítása.
- A német nyelv iránti érdeklődés kialakítása pozitív élmények biztosításával, könnyed, játékos, spontán módon.
- Artikulációs bázis, szókincs, fogalomkörök, mondatalkotó készség kialakítása, erősítése.
- A nemzetiségi kultúrához kötődő hagyományok, szokások ápolása.
- A gyermekek előkészítése a német nyelv, iskolai befogadására.

Folyamata:

Az érzelmi biztonság megteremtése mellett rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítjuk az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást. A német nemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezzük a nyelvi nevelést, lehetőséget adva a gyermekek számára a mindennapi életben a nyelvi környezet biztosítására.

A német nyelvi nevelés megjelenése a napi élet folyamatában.

Az óvodai nevelés keretein belül arra törekszünk, hogy programunk kiemelt feladatával, az anyanyelvi neveléssel összhangban, annak folyamatával azonosulva alkalmazzuk és használjuk ki a német nyelvvel való ismerkedés lehetőségeit. A program mellékletében található: Spiel auf zwei Sprachen címmel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Pozitív érzelmi viszony alakul ki a gyermekekben a kisebbség kultúrája és nyelve iránt
- Tájékozódni tud kommunikációs helyzetekben, ismer a kisebbség kultúrájából merített dalokat, rövid meséket, verseket, mondókákat és játékokat.
- Megismerkedik a helyi kisebbségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel.

A német nyelvi terület kapcsolatai:

- Fővárosi Német Nemzetiségi Nemzetiségi Önkormányzat
- Budapest XXIII. Kerület Német Nemzetiségi Önkormányzat,
- Német nemzetiségi óvodák Dél-pesti Régió

11. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

11.1. Közvetlen partnerek

Az óvoda és a család kapcsolata

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvodai nevelés kiegészítő esetenként hátránycsökkentő szerepet játszik.

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvónőnek van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezi meg az együttműködés formáit. Figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait, mely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni.

Formái:

- beiratkozás,
- környezettanulmány,
- beszoktatás,
- naponkénti párbeszéd,
- családlátogatás,
- nyílt délelőtt, családi hét
- közös kirándulás,
- munkadélután,
- játszóház,
- szülői értekezlet,
- szülői közösség összejövetelei
- érdekegyeztető és érdekérvényesítés fórumai.

Az óvoda és bölcsőde kapcsolata

Kölcsönös tájékozódás a nevelési alapelvekről, követelményekről.

Formái:

- Az óvodavezető részt vesz az óvodai beiratkozások előtt a bölcsődei szülői értekezleten.
- Egyeztetés a bölcsődéből átkerülő gyermekek fejlettségi szintjéről.

Az óvoda és az iskola kapcsolata

Kölcsönös tájékozódás a nevelési alapelvekről, követelményekről.

Formái:

- Ősszel az óvónők meglátogatják az 1. osztályos gyerekeket.
- Tavasszal óralátogatásra mennek az óvónők az iskolába menő gyerekekkel.
- Zenei bemutató évente egy alkalommal.
- Az iskolák bemutatkoznak a nagycsoportos szülői értekezleten.

11.2. Közvetett partnerek

Fenntartó

- Kapcsolatunk részben hivatalos, részben segítő jellegű.

- Problémáink megoldását az együttműködés jellemzi.

Formái:

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések,
- munkatervek, beszámolók értékelések írásos anyagának leadása,
- óvodavezető részvétele az igazgatói értekezleten.

Pedagógiai Szakszolgálat

Segítséget adnak a speciális nevelést igénylő feladatok megoldásában.

Formái:

- szakmai kapcsolat tartása pszichológussal, fejlesztő pedagógussal, logopédussal, további szakemberekkel,
- szűrővizsgálatok elvégzése
- egyéni személyre szabott segítségadás a napi nevelő munkához
- szülők folyamatos tájékoztatása a lehetőségekről

Gyermekjóléti Szolgálat

Segítséget ad a veszélyeztetett gyermekek gondozásba vételében, a családgondozásban.

Formái:

- gyermekvédelmi megbízottak összejövetelei,
- egyéni személyre szabott segítségadás,
- felvilágosító előadások szervezése,
- konferenciák.

Közművelődési intézmények

Folyamatos és hagyományteremtő kapcsolatra törekszünk.

Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy elősegítsük a nevelési feladatok sokoldalú megoldását.

A szülőket faliújságon keresztül tájékoztatjuk az intézmények programjairól.

Formái:

- gyermekműsorok,
- könyvtárlátogatások,
- kiállítás

Egészségügyi intézmények

Védőnő, orvos, fogorvos.

Formái:

- szűrővizsgálat a gyermekorvosi rendelőben tanácsadás keretében a szülő jelenlétében,
- évenkénti fogászati szűrés az óvodában, ellátás szülő jelenlétében a rendelőben,
- részvétel az intézmény egészségnevelési tevékenységében,
- elsősegélynyújtás,
- a gyermekek, személyi higiéniájának ellenőrzése negyedévente,
- alkalmanként esetmegbeszélések.

Német Nemzetiségi Önkormányzatokkal

Bekapcsolódunk a német nemzetiségi csoportok hagyományainak ápolásába a multikulturális értékek közvetítése érdekében.

12.A PEDAGÓGIAI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ELEMZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetése a felelős. A hat különálló tagóvoda zökkenőmentes működése érdekében a pedagógiai munka ellenőrzése, elemzése, értékelése az óvodavezető a tagóvoda vezetők és a munkaközösségek vezetőinek bevonásával történik.

A pedagógiai munka belső ellenőrzésének célja:

A pedagógiai munka belső ellenőrzése: a nevelési-oktatási intézmény valamennyi pedagógiai tevékenységére kiterjed.

- az esetlegesen előforduló hibák mielőbbi feltárása, a feltárást követő helyes gyakorlat megteremtése.
- a pedagógiai munka hatékonyságának fokozása.
- az intézményi tulajdon védelmére, a balesetek megelőzésére,
- az nyilvántartások, a statisztikák, vezetésére.

A pedagógiai munka ellenőrzésének, elemzésének, értékelésének területei:

- A pedagógiai program feladatainak megvalósítása:
- A tervező munkában a kiadott tervezési útmutatók alapján,
- A gyakorlati munkában az értékelés alapját a pedagógusminősítés területeivel megegyező területekhez, a pedagóguskompetenciákhoz kapcsolódó általános elvárások, a pedagógusok minősítésének alapját képező indikátorok alkotják.

Óvodavezető feladatai:

- A köznevelési törvényben megjelölt feladatok végrehajtása.
- Belső ellenőrzési csoport működtetése
- A Pedagógiai programban elfogadott elvek számonkérése.
- Éves munkatervben elfogadott feladatok végrehajtása.

Belső ellenőrzési csoport feladatai:

- Az intézményben folyó pedagógiai munka értékelése, eredmények, hiányosságok elemző megállapításával további célkitűzések, feladatok meghatározása.
- Pedagógiai adminisztráció ellenőrzése ciklikusan.
- az intézményi elvárás-rendszer meghatározása
- az adatgyűjtéshez szükséges kérdések, interjúk összeállítása;
- az éves terv és az ötéves program elkészítése;
- az aktuálisan érintett kollégák tájékoztatása;
- az értékelésbe bevont kollégák felkészítése,
- az OH informatikai támogató felületének kezelése.

Tagóvoda vezetők feladatai:

- Tanügyi adminisztráció folyamatos ellenőrzése.
- Határidők betartása (nevelői, tanulási tervek, nyilvántartások ellenőrzése)
- Szülői értekezleteken való részvétel tagóvodai szinten.
- Pedagógiai munkát segítő dolgozók ellenőrzése.

Munkaközösség vezetők:

- A nevelő, tervező munka hatékonyságának elemzése, értékelése.
- Hiányosságok feltárása után javaslatlét a hatékonyabb munka érdekében.

Óvodapedagógusok:

- Helyi nevelési program elvei alapján készítik nevelési, tanulási terveiket.
- Gyakorlati munkájuk során évente két alkalommal értékelik a csoport és a gyermekek fejlődési szintjét.
- Az eredményeket, hiányosságokat figyelembe véve tervezik további feladataikat.

12.1.Helyi nevelési program ellenőrzése, értékelése.

A program ellenőrzésében és értékelésében az óvodavezető irányításával valamennyi óvodapedagógus részt vesz.

A program felülvizsgálatának következő időpontja: törvényi változások, intézményi értékelés eredményeinek tükrében

A programbeválás vizsgálatának területei:

A program

- struktúrája,
- cél és feladatrendszere,
- tartalma,
- a fejlődés várható jellemzői,
- ellenőrzés, elemzés, értékelési rendszere,
- eszköz- és felszereltség jegyzék

MELLÉKLET

A KOMPETENCIA ALAPÚ KOMPLEX ÓVODAI PROGRAMCSOMAG BEVEZETÉSE A GYÉKÉNY UTCAI ÓVODÁBAN

A pedagógiai fejlesztés célja

A pedagógiai fejlesztés célja az óvodából az iskolába való átmenet tartalmilag újszerű kidolgozása; az inkluzív pedagógiának, az együttnevelésnek az elterjesztése; a játéknak mint a fejlesztés céljának és eredményének a megjelenítése; a játék–érzelem–erkölcs metodikai kapcsolatának érvényesítése.

A pedagógiai fejlesztés feladata

Olyan felkínált, választható témák (komplex fejlesztési tervenként 8-8-8-8), tevékenységi körök (játék, munka, tanulás), szervezeti keretek (frontális, csoportos, egyéni), differenciálási eljárások (szervezési módok és/vagy feladatrendszer) és munkaformák (frontális, csoportmunka – ezen belül homogén, illetve heterogén csoport –, valamint egyénre szabott munka) ajánlása, amelyek a pedagógiai fejlesztés célját szolgálják.

A program csomag alkalmazása lehetőséget ad az óvoda–iskola átmenet, az inkluzív pedagógia, a játék, az érzelem és az erkölcs új tartalmú megközelítésére.

A kompetencia alapú fejlesztés irányai:

- szociális
- értelmi
- verbális
- testi

A pedagógiai fejlesztés jellemzői

Komplexitás. A komplexitás értelmezési tartományai:

- A képességfejlesztés az elsődleges. Ennek szolgálatába állítottuk a minden nevelési területre kiterjedő, úgynevezett törzs- és kiegészítő anyagot. A kettő értéke kumulálódik.
- Az integráló nevelési terület a külső világ tevékeny megismerése, ezen belül a matematikai tartalmú tapasztalatok. Az integrált nevelési területek (anyanyelvi, irodalmi nevelés, vizuális nevelés) zárják a komplexitást. Ezek a nevelési területek adják a törzsanyagot.
- Kiegészítő anyag:
 - A világ megismerésének elérhetősége,
 - Környezeti szabályjáték gyűjtemény
 - Bábjátékok
 - Zenevarázs – új utak az óvodai zenei nevelés terén
 - Kiegészítő Segédlet, melynek tartalmát a dramatikus elemeket tartalmazó játékok, a mozgásos játékok, a pedagógiai játékgyűjtemény és a példatár adják.
- A Komplex fejlesztési terv felosztása az ősmagyarok, a magyar kultúra jelképrendszerét követi:
 - Levegő
 - Tűz
 - Víz
 - Föld
- A négy Komplex fejlesztési terv három Fejlesztési tématerv köré csoportosul.
 - Család
 - Élő és élettelen világ
 - Közösségi nevelés

Az Óvoda család kapcsolata

A szülő megtapasztalja, hogy gyermeke számára olyan tudástartalmakat kap az óvodánkban, amelyek megalapozzák az iskolai tanuláshoz szükséges kultúrtechnikákat; gyermekének olyan értékeket (hagyományörzés, hagyományápolás, a magyar anyanyelv, népdal, mese- és mondavilág, tisztelet, szeretet, megbecsülés, elfogadás, a közösségben való együttélés) közvetít, amelyek örök érvényűek.

A szülő érzékelheti, hogy a hangsúly a különböző módszerekkel történő egyéni fejlesztésen van.

Biztosítva érezheti a szülő, hogy gyermeke nevelő, fejlesztő intézménybe jár, ahol a szabad játék a nevelés fő eszköze.

A család –óvoda kapcsolata, együttműködésük szorosabbá válhat, fejlődhet, ahol a szülők észrevételeit figyelembe veszi az óvoda.

A kompetencia alapú programcsomag használata során a szülők biztosítékot kapnak arra vonatkozóan, hogy a program középpontjában a gyerekük áll; a boldog gyermekkort kívánjuk biztosítani a gyereke számára.

Az óvodapedagógus feladatai

A kompetencia alapú óvodai programcsomag használatával az iskolára való felkészítés, az iskolaérettség újraértelmezését valósítsa meg. Az óvodapedagógus törekedjen az óvoda óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciójának új tartalommal való megtöltésére.

A pedagógustól olyan beállítódás generálása várható el, amely a prevenció hatékonyságát hirdeti a korrekcióval szemben;

Saját kompetenciái fejlessze úgy, hogy képes legyen a gyerekek differenciálási szintek (I–II–III.), képességfajták (értelmi, szociális, testi, kommunikációs: verbális, nonverbális) szerinti fejlesztésére.

Elvárt eredmény

A kompetencia alapú programcsomag alkalmazásával reményeink szerint a gyerekek számára önfeledt, boldog gyermekkort biztosítunk, amelyben kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak, kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben, zenében és festésben, átélhetik a mesék, versek szárnyaló világát, átérezhetik a hagyományok üzenetét, bábozhatnak, dramatizálhatnak.

Nap mint nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről, az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról, játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől.

A kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják, a megoldandó helyzeteknek számos megoldása lehetséges, és ezt tudva döntenek.

Óvoda iskola átmenet

Az óvoda vállalása, hogy az óvodás gyereket az iskolára alkalmassá teszi. Ez a feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.

A megvalósítás sikerét biztosítja:

- A gyermek adottságainak, képességeinek figyelembe vétele,
- Érés folyamat figyelembe vétele,
- Elemi pszichikus szükségletek kielégítése,

- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntés születessen az egyes gyerek iskolára való alkalmasságáról.

INTÉZMÉNYI INNOVÁCIÓ

Szakmai együttműködés kialakítása a Nemzeti Színházzal

Az együttműködés célja a művészetek iránti pozitív érzelmi beállítódás megalapozása, alakítása, az érdeklődés felkeltése sokoldalú tapasztalatszerzésen keresztül.

Családi hét megrendezése

Célja az óvoda-család kapcsolatának elmélyítése, az együttműködés formáinak bővítése, a szülők aktív jelenléte az óvodában.

FENNTARTÁS

A pályázat megvalósításával vállaltuk az 5 éves fenntartást 48 gyerekekkel, és 4 óvodapedagógussal. Fokozatosan bevonunk más óvodai csoportokat és óvónőket, így szélesítve a KAPCS felhasználói körét.

JÓ GYAKORLAT

Címe: Tedd és mondd! Anyanyelvi fejlesztőprogram az óvodában.

A jó gyakorlat célja:

A kommunikáció fejlesztésére irányuló pedagógiai innováció hosszú távú célja, hogy olyan kompetenciákat alapozzon meg, illetve alakítson ki, melyek a 3-6 éves gyermekek szükségleteire (mozgás-játék) építve megteremti az anyanyelvi kultúra magas szintű elsajátításának lehetőségét, mely az életen át tartó tanulás folyamán fejlődik tovább. A program elsődleges célja az alábbi kompetenciák fejlesztése: beszédkezdés, beszédszervek ügyesítése, beszédértés, beszéd észlelés, szövegalkotás, hangzó differenciálás, artikuláció, kommunikáció.

Az óvodai program további közvetlen célja, hogy segítse az óvodapedagógusokat az életkor-adekvát tudatos fejlesztési tevékenységükben. A program közvetett célja a kommunikáció fejlődésével támogatva a szocializációt, hiszen a beszédértés, szövegalkotás alkalmassá teszi a gyermekeket az együttműködésre, információ cserére, kapcsolattartásra.

A jó gyakorlatot a TÁMOP 3.1.4 pályázatban meghatározottak szerint megvásároltuk.

A jó gyakorlat tulajdonosa:

- Napsugár Óvoda Intézmény
- E-mail címe: postmaster@humannapsugar.t-online.hu
- Az óvoda címe: 8000. Székesfehérvár, Salétrom u. 8.

